

Handläggare
Sandra Odenberg
Telefon: 08-508 14 644

Till
Enskede Årsta Vantörs stadsdelsnämnd
2019-12-12

Objekt- och anhöriganställningar inom ledsagar- och avlösarservice

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr KS 2019/1280

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör

Marie Lissäng
T.f. avdelningschef

Sammanfattning

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning har fått lämna synpunkter på ett förslag om att anhöriga inte ska kunna få en anställning för att ge ledsagarservice/ledsagning eller avlösarservice/avlösning till en närstående med funktionsnedsättning.

En närstående är en person som får hjälp och stöd. En anhörig är en förälder, barn eller annan släkting till den person som får stöd.

Ledsagarservice/ledsagning är det stöd som ges för att underlätta för en person med funktionsnedsättning att få kontakt med andra människor. Det kan till exempel vara att besöka vänner eller att delta i fritidsaktiviteter. Avlösarservice/avlösning är det stöd som ges till en person med funktionsnedsättning för att anhöriga ska få möjlighet till avkoppling och att utträta sysslor utanför hemmet.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning
Avdelningen för socialpsykiatri och
funktionsnedsättning

Slakthusplan 8A
Box 81
121 22 Stockholm
Telefon 08-508 14 644
Växel 08-508 14 000
sandra.odenberg@stockholm.se
stockholm.se

Förslaget säger att anhöriga i vissa fall ska kunna ge ledsagarservice/ledsagning eller avlösarservice/avlösning till en närstående. Det kan vara när en person har ett intyg från en läkare som beskriver att det är svårt att ta emot hjälp av andra personer än de som står nära. Det kan även vara så att den som ger hjälp och stöd av olika anledningar behöver känna personen väldigt bra för att

hjälp ska vara trygg och säker. Då ska biståndshandläggare utreda om en anhörig ska få ge stöd och hjälp vid ledsagning och avlösning.

Bakgrund

Socialnämnden fick i stadens budget 2017 ett uppdrag att utreda objekt- och anhöriganställningar inom ledsagar- och avlösarservice enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS, samt ledsagning och avlösning enligt socialtjänstlagen, SoL. Utredningen visade flera brister vad gäller insyn, dokumentation och uppföljning i ärenden där anhöriga var anställda jämfört med övriga ärenden.

Information i utredningen har även hämtats från en utredning som tidigare gjorts inom äldreomsorgen gällande en begränsning av anhörig- och objektsanställningar i hemtjänsten. Utredningen ledde till att kommunfullmäktige beslutade om en begränsning av anhörig- och objektsanställningar inom hemtjänsten som infördes från och med 1 januari 2017.

Utifrån utredningens resultat fick socialförvaltningen under 2018 i uppdrag av socialnämnden att tillsammans med stadsdelsförvaltningarna ta fram en modell för att begränsa möjligheterna till anhörig- och objektsanställningar. Det gäller särskilt anhöriga som är anställda inom ledsagning/ledsagarservice och avlösning/avlösarservice. Syftet med modellen är att kvalitetssäkra insatserna ledsagning/ledsagarservice och avlösning/avlösarservice för att säkerställa att insatserna utförs på ett rättssäkert sätt.

Socialförvaltningen har utrett uppdraget med hjälp av en arbetsgrupp bestående av biträdande enhetschefer inom området funktionsnedsättning från stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen, Spånga-Tensta och Bromma. Samverkan har även skett tillsammans med stadsadvokat från juridiska avdelningen samt med stadens funktionshindrersombudsman. Stadsdelsnämndens funktionshinderråd fick även möjlighet att lämna synpunkter på ärendet.

Ärendet

Förslaget innebär en begränsning för att anställa anhöriga inom ledsagar- och avlösarservice och ledsagning och avlösning. I och med att förslaget innebär en begränsning av anhöriganställningar har inte något förslag tagits fram vad gäller begränsningar av objektsanställningar.

Modellen innebär att anhöriga endast får anställas om synnerliga skäl föreligger. Synnerliga skäl är:

- Att det krävs ingående kunskaper om den enskilde för att kunna utföra stödet på ett tryggt och säkert sätt.
- Att det finns ett medicinskt intyg som styrker att den enskilde har en svårighet att ta till sig ny personal.

Beslut om anställning är i vanliga fall en verkställighetsfråga som fattas av arbetsgivaren. Den enskilde har möjlighet att få en verkställighet genom anhörig biståndsprövad. Prövning sker då enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen (SoL). Prövning enligt 4 kap. 2 § SoL ska alltid föregås av 4 kap. 1 § SoL.

I praktiken kan detta leda till att ansökan om att få en anhörig som utför insatsen avslås med hänvisning till 4 kap. 1 § SoL, eftersom att socialtjänstlagen inte innebär att det finns en sådan rättighet för att uppnå skälig levnadsnivå. Ansökan kan däremot beviljas vid prövning enligt 4 kap. 2 § SoL om vissa förutsättningar enligt synnerliga skäl är uppfyllda. Kriterierna för att synnerliga skäl finns beskrivna tidigare på denna sida.

Jämställdhet

Den kartläggning som socialförvaltningen har gjort visar på att det är flest pojkar och män som har anhörig- eller objektsanställning för sin insats. Det är i enlighet med hur könsfördelningen generellt ser ut för de som beviljats insatserna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för socialpsykiatri och funktionsnedsättning. Funktionshinderrådet ges möjlighet att lämna synpunkter den 6 december.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen har inte några synpunkter på ärendet och föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilagor

1. Objekt- och anhöriganställningar inom ledsagar- och avlösarservice. En modell för att begränsa möjligheterna till att ha anhöriga som anställda. Tjänsteutlåtande Dnr. 3.1.1-192/2019.

2. Objekt- och anhöriganställningar inom ledsagarservice och avlösarservice. En utredning inom området stöd och service till personer med funktionsnedsättning.